

Hoofdstuk 5. Algemene politicologie

Tony Valcke en Koenraad De Ceuninck

In dit hoofdstuk geven wij een overzicht van de voornaamste bronnen die onder het overkoepelende label van de politicologie kunnen worden gevat. Het gaat hier dus om bronnen die niet zozeer een specifiek vakgebied maar een meer algemene benadering van politiek-wetenschappelijke onderwerpen voorstaan. Inleidingen in de politicologie, encyclopedische naslagwerken, vakwoordenboeken of algemene bibliografieën kunnen hiertoe worden gerekend.

Zelfs indien men een heel specifiek onderwerp bestudeert, valt het toch aan te raden dit soort bronnen te consulteren. Zij laten toe een algemeen kader te schetsen dat o.m. dienstig kan zijn bij het afbakenen van concepten, het met elkaar in verband brengen van aanverwante problemen of het schematisch bestuderen van een bepaald onderwerp. Heel wat van deze bronnen zijn bovendien overkoepelend: ze omvatten concepten of verwijzingen die ook in de verschillende vakgebieden kunnen worden toegepast.

Door de eigenheid van het behandelde domein zullen meer conventionele bronnen nog sterker doorwegen dan elders. Precies o.w.v. het omvattende karakter van de algemene politicologie zullen boeken, tijdschriften, databanken en catalogi domineren.

5.1. Boeken

5.1.1. Inleidingen in de politicologie

- Heywood, A. (2013). *Politics* (Fourth Edition). London: Palgrave.

Dit werk is een bevattelijke en geactualiseerde inleiding tot de studie van de politieke wetenschappen.

Het staat zowel stil bij de moderne ontwikkelingen als globalisering, de opleving van het etnisch nationalisme en het verschijnen van nieuwe sociale bewegingen als bij de conventionele benaderingen van de discipline (politieke filosofie, ideologie, e.d.).

Het boek is opgebouwd rond vijf centrale thema's. In deel I 'Theories of Politics' worden de conceptuele en methodologische onderwerpen die de studie van de politieke wetenschappen uitmaken, onderzocht. Deel II handelt over de staten en de globalisering. In deel III over 'Political Interaction' wordt gekeken naar de verbanden tussen de politieke en de niet-politieke wereld en naar de communicatiekanalen tussen de overheid en de bestuurden. In deel IV staat het overheidsapparaat centraal. Volgende deelrubrieken komen aan bod: 'constitutions, the law and judiciaries; assemblies; political executives; bureaucracies; militaries and police forces'. Ten slotte wordt in deel V 'Policy and Performance' o.a. stilgestaan bij hoe de 'prestatie' van politieke systemen kan worden beoordeeld.

Elk hoofdstuk start met een schets van de belangrijkste thema's en een reeks vragen die de belangrijkste onderwerpen van het hoofdstuk aangeven. Op het einde van elk hoofdstuk volgt er een samenvatting, een vragenlijst die tot discussie uitnodigt en suggesties voor verdere lectuur. Verder worden diverse begrippen afzonderlijk behandeld, worden korte biografische bijdragen over de belangrijkste politieke denkers en figuren verschaft. Het boek heeft ook een 'glossary of political terms' en een relatief uitgebreide bibliografie.

- Axford, B., Browning, B., Huggings, R., Rosamond, B. & Turner, J. (2002). *Politics. An introduction* (Second edition). London: Routledge.

Ook dit boek biedt een goede inleiding in de politieke wetenschappen. Het behandelt een brede waaier aan onderwerpen (de staat, politieke partijen, civil society, politieke denken, enz.). De auteurs benadrukken hier misschien meer dan elders de rol van het individu in de politiek en de interactie met meer structurele componenten op nationaal en internationaal vlak.

Het boek bestaat uit vier delen:

1. People and Politics
2. Politics and Ideas
3. The Structures and Processes of Governance
4. Politics beyond the Territorial State

Net als in heel wat andere inleidingen in de politicologie vind je ook hier naast de eigenlijke tekst aparte tekstdelen met kernwoorden, definities of uitweidingen. Het boek bevat aan het einde van elk hoofdstuk een bibliografie met aanbevolen literatuur.

- **Danziger, J. & Smith, C. (2016). *Understanding the Political World. A Comparative Introduction to Political Science* (Twelfth edition). New York: Pearson.**

Dit omvattend boek geeft een goed leesbare en helder opgebouwde inleiding in de politieke wetenschappen. Het heeft daarbij zowel aandacht voor politiek-wetenschappelijke epistemologie, voor individueel politiek gedrag, voor politieke structuren als voor internationale betrekkingen.

Het boek bestaat uit 5 delen:

1. On knowing the political world (politics and knowledge)
2. Political behaviour (political beliefs, political actions, influences on beliefs and actions)
3. Political systems (states and nations, political institutions: structures, political institutions: institutional arrangements, political economy)
4. Political processes (politics as a value allocation process, change and political development, politics across borders, political violence)
5. Politics among states (the developed countries, the developing countries, the transitional developed countries)

In de appendix vind je een inleiding op politiek-wetenschappelijke methodologie, een beknopt overzicht van de voornaamste politiek-wetenschappelijke termen, referenties (inclusief websites) en een index.

- **Goodin, R. & Klingemann, H. (Eds.) (1998). *A New Handbook of Political Science*. Oxford: Oxford University Press.**

Dit handboek is de geactualiseerde versie van een poging om in 1975 een synthese te maken van de ontwikkeling die de politieke wetenschappen tot dan hadden ondergaan⁴². Het wil dus een aanvulling zijn voor de meer dan dertig jaar die sinds de publicatie van het oude 'handbook of political science'

⁴² Greenstein, F. & Polsby, N. (Eds.) (1975). *Handbook of Political Science*. Reading, Massachusetts: Addison Wesley Publishing.

verstrekken. Het bestaat uit geredigeerde bijdragen van toonaangevende auteurs in een bepaald onderwerp.

In lijn van haar voorganger besteedt dit boek meer dan andere bijzondere aandacht aan de ontwikkeling van de politicologie als wetenschappelijke discipline en de methodologie die daarmee gepaard gaat.

Het handboek bestaat uit negen delen:

1. The discipline
2. Political Institutions
3. Political Behavior
4. Comparative Politics
5. International Relations
6. Political Theory
7. Public Policy and Administration
8. Political Economy
9. Political Methodology

Per deel wordt telkens in een eerste hoofdstuk een overzicht gegeven van de voornaamste ontwikkelingen binnen het gegeven domein. Daarna volgen meer gespecialiseerde hoofdstukken. Hoewel het boek een index bevat is het minder gemakkelijk leesbaar dan de eerder vermelde werken. Het bestaat enkel uit doorlopende tekstdelen.

Het boek is op zich al wat gedateerd, maar het geeft een erg diepgravend overzicht van de (evolutie in de) discipline.

- *Oxford Handbooks of Political Science*

Deze reeks geeft een bijzonder goed uitgewerkt, actueel en gezaghebbend overzicht over de stand van de discipline. Specialisten in een subdomein van de politicologie verzamelen er onder hun redactie auteurs die ingaan op deeldomeinen van het besproken onderwerp. Van de hardback versies verschijnt enkele jaren later meestal een paperback versie. Onder meer de volgende werken verschenen tot op heden in de reeks, die verder in ontwikkeling is:

- Goodin, R. & Tilly, C. (Eds.) (2006). *The Oxford Handbook of Contextual Political Analysis*. Oxford: OUP.
- Dalton, R. & Klingemann, H.-D. (Eds.) (2007). *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford: OUP.
- Dryzek, J., Honig, B. & Phillips, A. (Eds.) (2008). *The Oxford Handbook of Political Theory*. Oxford: OUP.
- Moran, M., Rein, M. & Goodin, R. (Eds.) (2008). *The Oxford Handbook of Public Policy*. Oxford: OUP.
- Box-Steffensmeier, J., Brady, H. & Collier, D. (Eds.) (2008). *The Oxford Handbook of Political Methodology*. Oxford: OUP.
- Reus-Smit, C. & Snidal, D. (Eds.) (2008). *The Oxford Handbook of International Relations*. Oxford: OUP.
- Whittington, K., Kelemen, R. & Caldeira, G. (Eds.) (2008). *The Oxford Handbook of Law and Politics*. Oxford: OUP.
- Boix, C. & Stokes, S. (Eds.) (2009). *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. Oxford: OUP.
- Loughlin, J., Hendriks, F. & Lidström, A. (Eds.) (2010). *The Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe*. Oxford: OUP.
- Goodin, R. (Ed.) (2011). *The Oxford Handbook of Political Science*. Oxford: OUP.
- Cooper, A. F., Heine, F. & Thakur, R. (Eds.) (2013). *The Oxford Handbook of Modern Diplomacy*. Oxford: OUP.
- Waylen, G., Celis, K., Kantola, J. & Weldon, L. (Eds.) (2013). *The Oxford Handbook of Gender and Politics*. Oxford: OUP.
- Rhodes, R. A. W. & 't Hart, P. (Eds.) (2014). *The Oxford Handbook of Political Leadership*. Oxford: OUP.

Voor meer informatie over deze reeks kan je terecht op de volgende website:
www.oxfordhandbooks.com.

- Niet-Angelsaksische inleidingen

Net als in andere domeinen van de samenleving is de Angelsaksische wereld ook in de politiek-wetenschappelijke kennisproductie dominant. Dat het Engels als voertaal van de wetenschap wordt gebruikt draagt daar zeker toe bij. Die dominantie is echter geen louter taalkundige kwestie. Er gaat

ook een specifiek perspectief op het politieke gebeuren mee gepaard dat mee wordt bepaald door de eigenheid van het Angelsaksische politieke systeem (bijvoorbeeld tweepartijen- en meerderheidsstelsels).

Politieke wetenschappers die hun perspectief willen verbreden buiten de bovenstaande klassieke werken kunnen ook een beroep doen op politicologische inleidingen uit andere taal- en cultuurgebieden. De volgende twee bronnen kunnen als voorbeeld worden aangehaald. Voor beide geldt echter dat ze in de eerste plaats retrospectieve kwaliteiten hebben. Ze geven de ontwikkeling van de politicologie in hun taalgebied weer tot op het moment van publicatie. En dat ligt al een tijdje in het verleden.

Franse taalgebied:

- Grawitz, M. & Leca, J. (1985). *Traité de Science Politique*. Paris: PUF.

Duitse taalgebied:

- Nohlen, D. (1987). *Pipers Wörterbuch zur Politik*. München-Zürich: Piper.

Voor wie ervoor kiest in de eigen taal te worden ingeleid in de politieke wetenschappen zijn er o.m.:

- Devos, C. (Red.) (2017). *Een plattegrond van de macht. Inleiding tot politiek en politieke wetenschappen*. Gent: Academia Press.
- Deschouwer, K. & Hooghe, M. (2005). *Politiek. Een inleiding tot de politieke wetenschappen*. Amsterdam: Boom.
- Dierickx, G. (2005). *De logica van de politiek*. Antwerpen: Garant.
- Tromp, B. (2007). *De wetenschap der politiek. Verkenningen*. Leiden: Amsterdam University Press.

5.1.2. Inleidingen in de politiek-wetenschappelijke methodologie

- Lowndes, V., Marsh, D. & Stoker, G. (Eds.) (2017). *Theory and Methods in Political Science (Fourth edition)*. Basingstoke: Palgrave.

Dit boek biedt een introductie in de benaderingswijzen en methoden van de politieke wetenschappen. Het is dus ruimer dan wat onder een klassiek methodologisch werk wordt verstaan. Dat blijkt wanneer de verschillende delen ervan worden bekeken die na het inleidende hoofdstuk over de ontologie en epistemologie van de politicologie volgen. De belangrijkste

benaderingswijzen, methoden en issues in de politieke wetenschappen komen immers eveneens aan bod. Toch gaat er ruime aandacht naar de variatie in politicologische onderzoeksmethoden.

Het boek is als volgt opgebouwd:

1. Theory and Approaches (behavioralism, rational choice, institutionalism, feminist and gender approaches, Marxism, poststructuralism, political psychology, normative theory)
2. Methods and Research Design (ontology and epistemology, meta-theoretical issues, research design, qualitative methods, quantitative methods, comparative methods, the experimental method, big data, the relevance of political science)

Het boek bevat eveneens een index en een bibliografie met aanbevolen literatuur.

- Pennings, P., Keman, H. & Kleinnijenhuis, J. (2006). *Doing Research in Political Science. An Introduction to Comparative Methods and Statistics (Second Edition)*. London: Sage Publications.

Dit boek geeft een inleiding in de comparatieve onderzoeksmethoden en statistiek in de politieke wetenschappen. Met uitzondering van haar specifiek comparatieve focus is het gelijklopend van opzet en opbouw met het voorgaande werk. De nadruk ligt hier ook iets sterker op het gebruik van kwantitatieve analysetechnieken.

Het boek heeft drie delen:

1. The comparative approach (methodisch raamwerk)
2. Quantitative comparative methods (beschrijvende, inferentiële en multivariate statistiek)
3. Applied techniques (toepassingen op 1 en 2)

Praktische oefeningen, aanbevolen literatuur en een samenvatting maken het boek gemakkelijker lees- en verwerkbaar.

- enkele alternatieven

Bovenstaande werken bieden al een goede inleiding op de voornaamste methoden en technieken van het politiek-wetenschappelijk onderzoek. Toch kunnen er ook nog enkele evenwaardige alternatieven worden aangehaald (en er zijn heel wat alternatieven op de markt):

- Burnham, P., Lutz, K.G., Grant, W. & Layton-Henry, Z. (2008). *Research Methods in Politics* (Second edition). Basingstoke: MacMillan.
- Brians, C.L., Willnat, L., Manheim, J. & Rich, R. (Eds.) (2011). *Empirical Political Analysis: Research Methods in Political Science* (Eighth edition). London: Routledge.

5.1.3. Encyclopedische naslagwerken

- Sills, D. (Ed.) (1972). *International Encyclopedia of the Social Sciences*. New York: Macmillan.

Dit encyclopedisch naslagwerk heeft betrekking op alle sociale wetenschappen. Bovendien verscheen het al in 1972. De talrijke steekwoorden m.b.t. de politieke wetenschappen hebben echter nog steeds een hoge waarde. Zeker voor meer theoretische onderwerpen of voor het theoretisch kaderen van bepaalde concepten in het literatuuronderzoek is dit werk erg bruikbaar.

Het begrip encyclopedie is hier wel enigszins misleidend. Enerzijds omdat alleen maar sleutelbegrippen werden opgenomen (dus onvolledig) en anderzijds omdat ze tot wetenschappelijke bijdragen werden uitgewerkt die soms de omvang van tijdschriftenartikels hebben.

Het is een praktisch naslagwerk als men de stand van zaken over een bepaald onderwerp rond 1970 wil weten. In die zin heeft het vooral retrospectieve kwaliteiten.

- Kuper, A. & Kuper, J. (Eds.) (2008). *The Social Science Encyclopedia* (Third edition). London: Routledge.

De doelstelling van deze encyclopedie is het verschaffen van een breed, toegankelijk en actueel overzicht van de sociale wetenschappen in een handig formaat. Ze is dan ook minder omvattend dan de vorige.

De grootste artikels geven een overzicht van de voornaamste disciplines in de sociale wetenschappen. Theorieën en onderwerpen van bijzonder belang worden in kortere artikels behandeld. Verder zijn er o.a. ook overzichten en gespecialiseerde artikels over methoden in de sociale wetenschappen. Er zijn ook profielen van belangrijke historische figuren terug te vinden. Ten slotte behandelt de encyclopedie eveneens de toepassingen van de sociale wetenschappen in tal van maatschappelijke domeinen (het management en de industriële relaties, de planning, de communicatie en de opiniepeilingen, enz.).

- **Hawkesworth, M. & Kogan, M. (Eds.) (2003). *Encyclopedia of Government and Politics*. London: Routledge.**

Deze encyclopedie heeft een vergelijkbaar doel en opzet als de vorige maar richt zich specifiek op de politieke wetenschap. Ook zij wil een systematisch maar bruikbaar overzicht geven van politiek en politicologie. Ook hier wordt gekozen voor de benadering van thematische artikels die gebaseerd zijn op kernbegrippen in de politieke wetenschappen.

Die artikels worden dan uitgewerkt door verschillende auteurs. Er is aandacht voor de verschillende overheidsniveaus waarop een bepaald onderwerp speelt, zowel voor traditionele als voor meer hedendaagse benaderingen van het gegeven onderwerp en voor mogelijke toekomstige ontwikkelingen in het bestudeerde thema.

Hoewel je dus minder van een encyclopedie in de klassieke zin van het woord kan spreken is het spectrum aan behandelde onderwerpen toch erg breed: de conceptie van centrale politicologische begrippen (macht, staat, rechtvaardigheid, enz.), de voornaamste ideologieën (marxisme, liberalisme, postmodernisme), de voornaamste staatsvormen (liberale democratie, militaire dictatuur, enz.), de voornaamste politieke actoren (partijen, NGO's, enz.), beleidsdomeinen en kernaspecten uit de internationale betrekkingen (organisaties, theorieën, begrippen) komen allemaal aan bod.

- **Carlisle, R. (Ed.) (2005). *The Encyclopedia of Politics. The Left and the Right*. London: Sage Publications.**

Deze encyclopedie is opgehangen aan het centrale politicologische begrippenpaar 'links' en 'rechts'. Hoewel die politieke tweedeling sinds enige tijd ter discussie staat, tracht deze encyclopedie de

voornaamste aspecten uit de politieke wetenschappen in een 450-tal artikels binnen deze tweedeling onder te brengen.

Daarbij moet worden opgemerkt dat voor een zeer brede benadering wordt gekozen: zowel politieke personaliteiten, regio's en landen, 'ismen' (ideologieën en filosofische perspectieven), beleidsthema's, wetten, partijen als bewegingen, e.d. worden in dit carcan gevat. Wellicht nog belangrijker dan de specifieke positionering van een bepaald onderwerp op de links-rechts as is de uitwerking van de verschillende onderwerpen in bevattelijke maar toch voldoende diepgravende artikels.

- Miller, D. (Ed.) (1987). *The Blackwell Encyclopedia of Political Thought*. Oxford: Blackwell.

Dit is een encyclopedie van het politieke denken die speciaal voor studenten bedoeld is en waarvan de oorspronkelijke uitgave uit 1987 dateert. Zij bestaat uit veeleer bondige artikels door 120 specialisten over de belangrijkste politieke figuren, doctrines en denkbeelden, maar ook kleinere artikels waarin technische termen worden toegelicht.

De artikels hebben een Angelsaksische inslag; d.w.z. dat ze traditioneel niet meer woorden gebruiken dan strikt noodzakelijk is. Toch zijn ze vrij volledig. Bovendien wordt academisch taalgebruik in de slechte zin van het woord meestal vermeden.

- Bogdanor, V. (Ed.) (1987). *The Blackwell Encyclopedia of Political Institutions*. Oxford: Blackwell.

Dit is de tegenhanger van het werk van Miller voor wat politieke instellingen betreft. De term instellingen moet hier in zijn brede betekenis worden gezien m.a.w. niet enkel in de betekenis van staatsinstellingen.

Deze encyclopedie en de vorige zijn bijzonder nuttige gebruiksinstrumenten bij het maken van verhandelingen of artikels. Zeker wanneer bepaalde politicologische begrippen moeten worden gebruikt. Men kan dan aan de betekenis refereren die in één van deze werken wordt gebruikt. Daarnaast hebben ze ook nut als handboeken bij de lectuur van politicologische werken. Beide werken zijn ondertussen wel al vrij gedateerd en dus minder geschikt voor actuele onderwerpen.

- Lipset, S. (Ed.) (2011). *The Encyclopedia of Democracy*. London: Routledge.

Deze encyclopedie, waarvan de oorspronkelijke editie in 1995 verscheen, probeert de lezers een antwoord te geven op vele vragen over het complexe onderwerp dat 'democratie' is.

De vier volumes zijn alfabetisch opgevat. De encyclopedie bevat iets meer dan 400 artikels over landen, geografische regio's, historische tijdperken, belangrijke individuen, filosofische concepten en vele andere items die belangrijk zijn voor het begrijpen van 'democratie'. De langere artikels bevatten korte bibliografieën.

De encyclopedie bevat eveneens een appendix met twintig elementaire teksten op het vlak van democratie. Deze documenten geven inzicht in hoe democratie werd opgevat en verwoord in diverse tijdperken en gemeenschappen (voor een periode van bijna 2500 jaar). Het werk is wel al wat gedateerd.

5.1.4. Vakwoordenboeken

- Bealey, F. (1999). *The Blackwell Dictionary of Political Science. A User's Guide to its Terms*. London: Blackwell Publishers.

Dit boek geeft een inleiding in de politiek-wetenschappelijke terminologie. Het is niet-specialistisch van opzet en dus bedoeld voor lezers die weinig achtergrond hebben bij een bepaald begrip.

Het geeft voor ongeveer 1 000 kernbegrippen uit de politieke wetenschappen een definitie en bondige omschrijving van de voornaamste aspecten van die begrippen. Het is dus een uitstekend werk ter oriëntatie op een bepaald concept. Diepgravende analyses moet men niet verwachten.

Begrippen zijn alfabetisch gerangschikt. Via een systeem van kruisverwijzing kunnen verwante begrippen worden teruggevonden. Voor belangrijke begrippen vind de lezer ook wat bibliografische en eventueel wat biografische informatie.

- McLean, I. & McMillan, A. (Eds.) (2009). *The Concise Oxford Dictionary of Politics* (Third edition). Oxford: Oxford University Press.

Dit woordenboek behandelt de voornaamste concepten, instituties en figuren die belangrijk zijn voor de studie van politiek. Voor die laatste groep gaat het enerzijds om de belangrijkste politici of politieke denkers en anderzijds om de voornaamste politieke wetenschappers. Het boek behandelt enkel personen die al overleden zijn. Het woordenboek is breed maar heeft toch vooral aandacht voor de Angelsaksische en liberaal-democratische wereld.

Het woordenboek omvat zo'n 1 700 lemma's die alfabetisch werden gerangschikt. Elk lemma geeft een bondige omschrijving van één van de bovenvermelde domeinen opgesteld door specialisten uit een vakgebied. Via een systeem van kruisverwijzing kunnen verwante begrippen worden gevonden.

- Hermet, G., Badie, B., Birnbaum, P. & Braud Ph. (2015). *Dictionnaire de la science politique et des institutions politiques* (8e édition). Paris: Armand Colin.

Dit woordenboek behandelt de voornaamste concepten en instituties die belangrijk zijn voor de studie van politiek. Hoewel het woordenboek breed is opgevat en vooral focust op Frankrijk en Franstalige landen is er ook aandacht voor de Europese en mondiale dimensie. Het woordenboek omvat 600 lemma's.

5.1.5. Bibliografische naslagwerken

- *International Bibliography of Political Science*. London: British Library of Political and Economic Science.

Deze jaarlijkse bibliografie verschijnt sinds 1952 onafgebroken. Zij is een onderdeel van de International Bibliography of the Social Sciences die vier disciplines omvat: sociologie, politieke wetenschappen, economie en antropologie.

Het is een tweetalige publicatie (Engels en Frans) en geeft een overzicht van de belangrijkste publicaties in de politieke wetenschappen die het voorbije jaar wereldwijd verschenen, met bijkomende aandacht voor overheidspublicaties. De titels worden weergegeven volgens een

decimaal classificatiesysteem dat het opzoeken niet altijd even eenvoudig maakt. Deze problemen kunnen evenwel opgevangen worden door de auteursnamenindex en de zeer uitvoerige zaaknamenindex die in beide talen is weergegeven.

Dit is één van die vrij zeldzame oefeningen die vandaag nog worden ondernomen om een omvattende en gedrukte bibliografische referentielijst op te maken. Met de geleidelijke digitalisering en online-publicatie van bibliografische databanken heeft zij een deel van haar uniek karakter verloren. Dat ze zover terugreikt in de tijd maakt wel dat ze voor heel wat onderwerpen als de meest verstreckende bibliografie kan worden aanzien.

5.2. Tijdschriften

Zoals hierboven al aangegeven bestaan er heel wat tijdschriften in de politieke wetenschappen. Zij hebben de leidende rol van boeken overgenomen als actuele media die de voornaamste ontwikkelingen in de (vakgebieden van de) politieke wetenschappen communiceren⁴³.

5.2.1. Internationale tijdschriften

Eén manier om zicht te krijgen op dat ruime aanbod aan tijdschriften is je in de eerste plaats te richten op deze die aan de hoogste wetenschappelijke kwaliteitscriteria voldoen. Daarvoor moeten die tijdschriften een redactie hebben die (soms met behulp van externen) aan internationale peer review doen. De top van die groep tijdschriften krijgt een speciale aanduiding die men het A1-label noemt.

Het bedrijf Thomson Reuters is verantwoordelijk voor het toekennen van deze labels aan tijdschriften. Bovendien wordt ook elk jaar een soort rangschikking opgemaakt binnen deze groep van tijdschriften. Dat noemt men het Journal Citation Report. Voor de sociale wetenschappen kan je deze ranking terugvinden via Web of Science. Die geeft ondermeer toegang tot de Journal Citation Reports Social Science Edition. Daar kan je een erg uitgebreide bibliometrische analyse maken van het aanbod van toptijdschriften in de sociale wetenschappen (te vinden bij *additional resources* op de portaalsite van Web of Science).

⁴³ De hier gehanteerde indeling verschilt wat van wat in deel 2 werd gebruikt. Dit uiteraard omdat alle politicologische tijdschriften politiek-wetenschappelijk zijn.

De JCR Social Sciences Edition wordt jaarlijks geactualiseerd. De editie van 2014 telt 161 A1-tijdschriften in het domein van de politieke wetenschappen (ter vergelijking: dat waren er 84 in 2005 en 139 in 2010). Tijdschriften kunnen op verschillende manieren worden gerangschikt. Twee criteria die in de wetenschappelijke wereld sterk gevaloriseerd worden zijn 'total cites' (het totaal aantal keren dat een specifiek tijdschrift geciteerd wordt in alle tijdschriften die in de JCR database zitten van dat jaar) en de 'impact factor' (het gemiddeld aantal keren dat een artikel uit een bepaald tijdschrift werd geciteerd in de laatste twee jaar voorafgaand aan het JCR jaar in één van de opgenomen tijdschriften). Hoewel beide indicatoren andere accenten leggen, is de reputatie van een tijdschrift dus gebaseerd op de mate waarin eruit geciteerd wordt. Tabel 5 geeft een overzicht van de A1-tijdschriften die op basis van hun JCR-classificatie in 2011 tot de top 20 behoorden van respectievelijk meest geciteerde tijdschriften en tijdschriften met de hoogste impact factor.

De classificatie kan elk jaar nogal sterk verschillen, onder meer doordat de aandacht van onderzoekers ook door de actualiteit ('hot topics') wordt bepaald. Zo zijn er in de JCR-classificatie van 2011 in vergelijking met een jaar eerder niet minder dan 7 tijdschriften verdwenen uit de top 20⁴⁴.

Tabel 5. Classificatie A1-tijdschriften (JCR, september 2016)

Rank	Total cites	Impact factor
1	American Political Science Review	American Journal of Political Science
2	American Journal of Political Science	Political Analysis
3	Journal of Politics	Annual Review of Political Science
4	Public Opinion Quarterly	American Political Science Review
5	Public Choice	Governance – An International Journal of Policy Administration and Institutions
6	Journal of Conflict Resolution	British Journal of Political Science
7	Annals of the American Academy of Political and Social Science	Political Geography
8	European Journal of Political Research	Regulation and Governance
9	Comparative Political Studies	European Journal of Political Research
10	Social Science Quarterly	Perspectives on Politics
11	British Journal of Political Science	Review of International Organizations
12	Journal of Peace Research	Review of International Political Economy
13	International Studies Quarterly	Global Environmental Politics

⁴⁴ Het gaat om de volgende tijdschriften: Politics and Gender, British Journal of Political Science, West European Politics, Irish Political Studies, European Union Politics, International Studies Quarterly en Perspectives on Politics.

14	Journal of European Public Policy	Comparative Political Studies
15	Political Analysis	Environmental Politics
16	Public Administration	Journal of Peace Research
17	Political Psychology	Political Psychology
18	Annual Review of Political Science	International Journal of Press Politics
19	Political Geography	Journal of European Public Policy
20	Political Research Quarterly	International Political Sociology

Hieronder staan we nog even stil bij enkele van deze tijdschriften die regelmatig voor beide criteria in de top 10 staan én onder de noemer algemene polititicologie kunnen worden gevat. Bij het raadplegen van deze tijdschriften dienen de bemerkingen die eerder werden gemaakt op het vlak van specialisatie, fragmentatie, abstractie, toegankelijkheid en maatschappelijke relevantie evenzeer in de gaten te worden gehouden. Al deze tijdschriften worden in het Engels gepubliceerd. Ook hier domineert de Angelsaksische (vooral Amerikaanse) politieke wetenschap.

Naast de hieronder behandelde en hierboven weergegeven tijdschriften zijn er uiteraard nog een heleboel andere kwalitatieve periodieken⁴⁵. Daarom valt het aan te bevelen de lijst van A1-tijdschriften eens te doorlopen bij het opmaken van een literatuurstudie. Vaak (maar niet altijd) vertelt de naam van het tijdschrift je al iets over de kansen er een relevant artikel in aan te treffen. Via Web of Science (Social Sciences Citation Index) kan je gericht zoeken. Zoals al aangegeven kun je via de SSCI van WoS enkel A1-tijdschriften raadplegen. Hier kan je echter een selectie maken van bepaalde tijdschriften of via onderwerp of auteurs zoeken. WoS biedt enkel referenties en abstracts van artikels. Als je het tijdschrift op één of andere manier full-text kan raadplegen, is er wel een link voorzien. Binnen het bibliotheekstelsel van de UGent kunnen heel wat van deze tijdschriften full-text geraadpleegd worden⁴⁶.

- American Political Science Review

Editors: Thomas König, University of Mannheim; Kenneth Benoit, London School of Economics and Political Science; Thomas Bräuninger, University of Mannheim; Sabine Carey, University of

⁴⁵ UGent LibHub e-artikels (voorheen Elin, de Electronic Library Information Navigator van de Universiteit Gent) geeft via haar onderwerpsboom 184 tijdschriften weer die onder de noemer Political Science (general) kunnen geplaatst worden. Ook hier is een eerste beoordeling op basis van de titel van het tijdschrift aangewezen.

⁴⁶ Vaak is dit ook de snelste en meest nabije weg om aan de informatie uit deze tijdschriften te raken. Sommige zijn immers niet beschikbaar in de Vakgroepbibliotheek van de Politieke Wetenschappen, noch in de Centrale Bibliotheek van de Universiteit Gent. Kunnen ze niet digitaal worden geconsulteerd dan kan nog altijd voor interbibliotheekair ontlenen (IBL) worden gekozen.

Mannheim; Leigh Jenco, London School of Economics and Political Science; Benjamin Lauderdale, London School of Economics and Political Science; Ingo Rohlfing, University of Bremen.

www.apsanet.org/apsr

De American Political Science Review is een uitgave van de American Political Science Association (de officiële vereniging van Amerikaanse politicologen). Het tijdschrift is één van de langst lopende in de politieke wetenschappen. Het verschijnt al sinds 1906. Het verschijnt vier maal per jaar.

Het tijdschrift heeft een vrij algemeen karakter ondanks de gespecialiseerde bijdragen die erin kunnen worden teruggevonden. Het besteedt immers aandacht aan onderzoek uit zowat alle gebieden van de politieke wetenschappen en bevat een uitgebreid onderdeel 'book reviews'. Wel is het zo dat bijdragen van Amerikaanse auteurs of tenminste over Amerikaanse politiek overwegen.

- American Journal of Political Science

Editor: William G. Jacoby

www.ajps.org

Het American Journal of Political Science is een uitgave van de Midwest Political Science Association. Het wordt gepubliceerd sinds 1957 en verschijnt vier maal per jaar.

Het tijdschrift stelt zichzelf tot doel tot kennisopbouw te komen rond centrale politicologische begrippen als burgerschap, governance en politiek in het algemeen met een bijzondere aandacht voor de maatschappelijke meerwaarde van politiek-wetenschappelijk onderzoek. Net als bij het vorige tijdschrift is de 'range' van behandelde onderwerpen vrij ruim: van de politicologische betekenis van klassieke politieke denkers, over politieke theorie, gender tot partijpolitiek en begrotingspolitiek.

- Public Opinion Quarterly

Editor: Patricia Moy en Eric Plutzer.

<http://poq.oxfordjournals.org>

Public Opinion Quarterly wordt uitgegeven door de American Association for Public Opinion Research. Dit tijdschrift bestaat al sinds 1937 en verschijnt vier maal per jaar.

Het tijdschrift is iets specifiekier dan haar twee voorgangers in die zin dat de 'publieke opinie' als primaire invalshoek wordt gebruikt om politieke fenomenen te bespreken. Public Opinion Quarterly publiceert immers theoretische bijdragen over opinie- en communicatieonderzoek, analyses over de huidige stand van de publieke opinie t.a.v. bepaalde onderwerpen en artikels met een meer methodologische inslag (constructie van vragenlijsten, interviewtechnieken, steekproeftrekking, e.d.).

Binnen of vanuit die invalshoek wordt echter een ruime thematiek bestreken: o.m. verkiezingsonderzoek, genderverschillen in publieke opinie, houdingen t.o.v. buitenlandpolitiek e.d. komen aan bod. Naast klassieke artikels publiceert Public Opinion Quarterly ook research notes (korte bijdragen die meestal berichten over de voorlopige stand van een onderzoek of particulariteiten daarbinnen), polls (cijfergegevens over bepaalde opinies) en book reviews.

- European Journal of Political Research

Editors: Emiliano Grossman en Cas Mudde

[http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/\(ISSN\)1475-6765](http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/(ISSN)1475-6765)

Het European Journal of Political Research wordt uitgegeven door het European Consortium for Political Research. Zoals de titel en uitgever al doen vermoeden, heeft het in tegenstelling tot de andere hier behandelde tijdschriften een duidelijk Europese inslag. Dat wil zeggen dat vooral Europese auteurs en overeenkomstige thema's erin aan bod komen. In de JCR ranking van 2008 stond het tijdschrift nog op de op één na hoogste plaats qua impact factor, tegenover plaats 22 in de ranking van 2011.

Naast die Europese invalshoek ligt de nadruk in het tijdschrift ook op theoretische en comparatieve bijdragen. Vanuit dat perspectief blijft echter een variëteit aan onderwerpen behandeld: van protest als vorm van politieke participatie, over politiek extremisme en belastingpolitiek tot democratie in postcommunistische politieke systemen.

Artikels worden aangevuld met research notes. Elk jaar verschijnt er ook een Political Data Yearbook. Daarin komen o.m. verkiezingsresultaten, nationale referenda, regeringswissels en institutionele veranderingen aan bod in de lidstaten van de Europese Unie en een aantal andere nabijgelegen of belangrijke landen. Voor elk land zijn er ook commentaren over de belangrijkste politieke issues van het afgelopen jaar.

- Journal of Conflict Resolution

Editor: Marjorie Breslawski

<http://jcr.sagepub.com/>

Het Journal of Conflict Resolution is een interdisciplinair tijdschrift dat zich richt op de wetenschappelijke studie van menselijk conflict. Het focust in die hoedanigheid vooral op internationale conflicten maar besteedt ook aandacht aan andere soorten van conflicten: nationale, tussen groepen en tussen personen.

Het tijdschrift bevat zowel theoretische als meer empirische bijdragen. Het tracht de verschillende aspecten van conflicten te bestrijken (zowel oorzaken en verschijningsvormen als gevolgen). Door de multidisciplinaire aanpak krijgt de lezer een veelzijdig zicht op de problematiek van conflicten.

5.2.2. Tijdschriften uit de Lage Landen

Ook in de Lage Landen zijn er enkele tijdschriften die hoog aangeschreven staan en de algemene politicologie tot voorwerp hebben. Wij bekijken er hieronder twee: Res Publica (België) en Acta Politica (Nederland). Res Publica is geen A1-tijdschrift (het verschijnt ook in het Nederlands). Beide werken met een systeem van peer review waarvoor ze soms een beroep doen op internationale specialisten. Bovendien voldoen de artikels die erin verschijnen zeker aan hoge politiek-wetenschappelijke kwaliteitsnormen. Een groot voordeel is dat je er bijdragen in terugvindt van Belgische auteurs of die politiek-wetenschappelijke theorieën en concepten toepassen op een Belgisch onderwerp.

- Res Publica

Hoofdredacteur: Joop van Holsteyn

<https://www.acco.be/nl-be/items/TAB000087>

Res Publica is één van de belangrijkste politiek-wetenschappelijke tijdschriften in België. Het is Nederlandstalig en wordt uitgegeven door Acco i.s.m. de Vereniging voor Politieke Wetenschappen, de beroepsvereniging van politicologen in Vlaanderen (tot 2010 was dat het Politologisch Instituut).

Het tijdschrift stelt zichzelf twee belangrijke opdrachten. De eerste bekommernis is wetenschappelijk verantwoorde bijdragen te brengen over het recente politieke gebeuren in België. Daarom kan niet altijd op de actualiteit worden ingespeeld. In de laatste jaren brengt het tijdschrift ook meer en meer cijfermateriaal. Verder komen onderwerpen van heel uiteenlopende aard aan bod al is er minder aandacht voor bijvoorbeeld politieke theorie of politieke filosofie.

Daarnaast heeft het tijdschrift ook een beschrijvende opdracht. Zo verscheen er tot 2008 elk jaar een afzonderlijk Politiek Jaarboek. Daarin werd door verschillende auteurs een jaaroverzicht gegeven: een overzicht van het Belgisch politiek gebeuren, een statistisch overzicht, een 'morfologie' van de politieke partijen, met hun samenstelling op elk niveau, hun uitgaven, enz.

Tot 1991 verscheen in het tijdschrift ook een goed bibliografisch overzicht van de belangrijkste werken die in het domein van de politieke wetenschappen werden gepubliceerd (van de hand van W.S. Plavsic). Dat is een goed naslagwerk voor publicaties voorafgaand aan het digitale tijdperk.

Sinds de jaargang 2008 wordt het tijdschrift uitgegeven samen met de Nederlandse Kring voor Politieke Wetenschappen (Vlaams-Nederlandse redactie) en heeft het tijdschrift haar opzet verbreed (naast artikels ook boekbesprekingen, opiniërende essays en onderzoeksnota's).

- Acta politica

Editors: Rens Vliegenthart

www.palgrave-journals.com/ap

Acta Politica is het officiële tijdschrift van de Nederlandse Kring voor de Wetenschap der Politiek. Het is een internationaal tijdschrift dat vier maal per jaar verschijnt. In het laatste nummer wordt een inhoudsopgave opgenomen. Sinds 1997 verschijnt Acta Politica in het Engels om een sterkere internationale uitstraling te kunnen uitbouwen.

De bijdragen in Acta Politica behandelen uiteenlopende onderwerpen en kunnen theoretisch van aard zijn. Naast de eigenlijke artikels van elk nummer worden onder de rubriek 'Onderzoek' ook wetenschappelijke onderzoeken besproken. Onder de rubriek 'Commentaar en discussie' discussiëren wetenschappers over specifieke onderwerpen. Tevens wordt er soms, onder de rubriek 'Literatuur', een overzicht gegeven en een analyse gemaakt van publicaties en studies over een welbepaald probleem of onderwerp.

Sinds 2007 is Acta Politica opgenomen in de Social Science Citation Index.

5.3. Databanken en catalogi

5.3.1. Databanken

Verschillende databanken kunnen onder de noemer algemene politicologie worden geplaatst. Daarmee wordt hier bedoeld dat ze naast meer omvattende benaderingen (politieke theorie, politiek-wetenschappelijke methodologie, enz.) een zeer brede waaier aan onderwerpen bestrijken. Ook wanneer men een literatuurstudie maakt over een vrij specifiek onderwerp valt het aan te bevelen deze databanken te raadplegen o.w.v. hun ruim informatiebereik. Met welke factoren je best rekening houdt bij het doorzoeken van databanken en welke richtlijnen je daarvoor in acht kan nemen vind je elders in de cursus (deel 2, hoofdstuk 2, sectie 2.3.2.).

De databanken die hieronder worden weergegeven zijn in eerste instantie bibliografisch en dus secundair. Ze geven de referenties weer voor literatuur die voldoet aan een zoekopdracht. Via een abstractveld krijg je meestal een duidelijk beeld van wat er in de publicatie staat. Vaak is er wel een link naar de full-text. Deze databanken hebben enkel betrekking op tijdschriften. Ook vind je er enkel Engelstalig bronnenmateriaal. Ze kunnen allemaal via het bibliotheeksysteem van de UGent geraadpleegd worden (zie deel 2, hoofdstuk 4, sectie 4.1.3.).

- Web of Science

Toegangspad: UGent Centrale Bibliotheek portaalsite (www.lib.ugent.be) → databanken → databanken per faculteit (politieke en sociale wetenschappen) → Web of Science.

Web of Science (WoS) kwam al enkele malen aan bod. We zetten de belangrijkste aspecten hier nog even op een rijtje. WoS is een metadatabank opgesteld en geactualiseerd door het Thomson Reuters. Het fungeert in de eerste plaats als een bibliografisch instrument. Het beslaat zowat alle wetenschapsdomeinen en kent verschillende toepassingen.

Web of Science is een bibliografische databank waarmee je A1-tijdschriften kan doorzoeken. Op de toegangspagina van Web of Science moet je kiezen voor de Social Sciences Citation Index (SSCI). Dan krijg je toegang tot alle A1-tijdschriften van de sociale wetenschappen gepubliceerd sinds 1956. Het verschil met Academic Search Elite is dus dat de SSCI enkel toegang geeft tot A1-tijdschriften met de voor- en nadelen die daarbij horen.

De SSCI laat eveneens toe hetzij via vrij zoeken, hetzij via bladeren de databank te raadplegen. Verschillende zoekvelden (auteur, titel, onderwerp, tijdschrift, e.d.) bieden de mogelijkheid om je zoekopdracht te verfijnen. Het meeste resultaat krijg je wanneer je voor general search kiest op de toegangssite van de SSCI.

Web of Science maakt zoals gezegd ook een rangschikking van de A1-tijdschriften die in de databank zijn opgenomen. Dat zijn de jaarlijkse Journal Citation Reports (JCR). Voor de sociale wetenschappen moet je op het toegangsportaal van de JCR kiezen voor JCR Social Sciences Edition. De JCR laat toe bibliometrische analyses op tijdschriften uit te voeren en wordt in de wetenschappelijke wereld zoals aangehaald sterk gevaloriseerd. Sinds kort is ook een Conference Proceedings Citation Index raadpleegbaar (voor de periode vanaf 1990). Je vindt hiervoor best Social Sciences and Humanities (CPCI-SSH) aan.

- International Political Science Abstracts

Toegangspad: UGent Centrale Bibliotheek portaalsite (www.lib.ugent.be) → databanken per faculteit (politieke en sociale wetenschappen) → IPSA

IPSA biedt de onderzoeker abstracts van politiek-wetenschappelijke artikels gepubliceerd in tijdschriften met een internationale uitstraling (doorgaans met peer review) en jaarboeken sinds 1989 (voor oudere artikels is er de papieren versie aangehaald aan het begin van dit hoofdstuk). De meeste abstracts zijn geschreven in het Engels, sommige in het Frans.

De databank is wereldomspannend. In de databank vindt de onderzoeker verwijzingen naar een breed gamma van politiek-wetenschappelijke onderwerpen, gaande van politieke theorie en methodologie, politieke ideologieën en denkers, politieke en administratieve instituties, politieke processen (zoals publieke opinie, attitudes, partijen, middenveld, verkiezingen), internationale betrekkingen en nationale en areastudies.

- Worldwide Political Science Abstracts

Toegangspad: UGent Centrale Bibliotheek portaalsite (www.lib.ugent.be) → databanken per faculteit (politieke en sociale wetenschappen) → WPSA

Worldwide Political Science Abstracts biedt de onderzoeker citaties, abstracts en indexen van tijdschriften met internationale uitstraling (doorgaans met peer review). De databank concentreert zich op politieke wetenschappen maar heeft ook oog voor aanverwante en complementaire domeinen (internationale betrekkingen, recht en bestuurs- en beleidkunde).

De databank is een combinatie van twee vroegere bibliografische instrumenten. Political Science Abstracts gaat als eerste voorganger terug tot 1975, terwijl het ABC of Political Science als tweede voorganger materiaal sinds 1984 bevat. Beide waren Amerikaanse initiatieven. Sinds de samenvoeging in 2000 tracht men ook aandacht te hebben voor tijdschriften die buiten de Verenigde Staten worden gepubliceerd. Een opzet waar men zeker in slaagt.

5.3.2. Catalogi

Door de digitalisering van de informatieontsluiting is bronnenmateriaal veel minder gebonden aan een bepaalde (bewaar)plaats dan vroeger het geval was. Daarom is ook het onderscheid tussen bibliografische databanken en catalogi van bibliotheken die online kunnen worden doorzocht stilaan aan het vervagen. Zoals gezegd blijft de insteek van catalogi echter deze van de bibliotheek als bewaarplaats ook al zijn die laatste virtueel met elkaar verbonden. Via catalogi vind je wel zelden full-text artikelen waardoor je meestal ter plaatse moet gaan om de bron te kunnen consulteren. In tegenstelling tot de meeste bibliografische databanken ligt de nadruk bij catalogi veel minder op tijdschriften. Ook voor boeken of andere informatiedragers vind je referenties. Toch kan het ook nuttig zijn als je enkel tijdschriften zoekt deze catalogi te raadplegen om na te

gaan of artikels die je niet full-text kan raadplegen toch in de Gentse Universiteitsbibliotheken of tenminste in België (via IBL) te vinden zijn.

De catalogi die hieronder werden weerhouden hebben nog een bijkomend voordeel: ze verwijzen zonder uitzondering naar bronnen met bewaarplaats in België. Ook hier concentreren we ons op die catalogi die voor de algemene politicologie bruikbaar zijn.

- Universiteitsbibliotheek UGent

Toegangspad: Portaalsite Centrale Bibliotheek Universiteit Gent (www.lib.ugent.be) → Zoek in collecties

Via de centrale bibliotheekcatalogus van de Universiteit Gent vind je hier alle bronnen terug die in één van de Gentse universitaire bibliotheken worden bewaard. Eerder hebben wij al aandacht besteed aan de werkwijze voor het vinden van informatie in deze catalogus (deel 2, hoofdstuk 2, sectie 2.1.3.).

- Antilope: Belgian union catalogue for periodicals

Toegangspad: UGent Centrale Bibliotheek portaalsite (www.lib.ugent.be) → databanken per faculteit (politieke en sociale wetenschappen) → Antilope

Antilope is de collectieve catalogus van tijdschriften aanwezig in Belgische wetenschappelijke bibliotheken (universiteiten, hogescholen, onderzoeks- en documentatiecentra). De catalogus omvat ongeveer 170 000 tijdschriften in circa 200 bibliotheken.

Antilope kan je op verschillende manieren doorzoeken. De meest courante velden om een zoekopdracht in te geven zijn titel, woord uit titel, auteur-persoonsnaam, auteur-instellingen (als de auteur een organisatie is) en trefwoord (volgens de UDC-code maar met een zoekboom).

- UniCat: virtual Belgian Union Catalogue

Toegangspad: UGent Centrale Bibliotheek portaalsite (www.lib.ugent.be) → databanken → catalogi

De Union Catalogue of Belgian Research Libraries is de tegenhanger van Antilope voor wat boeken (naslagwerken, verzamelwerken en monografieën) betreft. Ook hier worden de verschillende Belgische wetenschappelijke instellingen met elkaar verbonden. De zoekmogelijkheden zijn sterk vergelijkbaar met die van Antilope. Enkel het doorzochte literatuurtype verschilt dus.